

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT PAYMENTS UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2021 m. rugpjūčio 20 d. Nr. V 2021/(34.70.E-3403)-429-303
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Revolut Payments* UAB (toliau – bendrovė) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. gruodžio 4 d. bendrovė novacijos pagrindu perėmė teises ir pareigas pagal *Revolut Ltd* ir pareiškėjo sudarytą sutartį dėl mokėjimo sąskaitos. Nuo šios datos pareiškėją ir bendrovę sieja sutartiniai santykiai. *Revolut Ltd* Bendrųjų taisyklių ir nuostatų 33 dalyje nustatyta: „Mūsų teisė perduoti. Mes perduosime bet kurias jūsų ir mūsų teises ar pareigas pagal susitarimą tik tuo atveju, jei pagrįstai manysime, kad tai neturės reikšmingo neigiamo poveikio jūsų teisėms pagal šias sąlygas ir nuostatas, arba jei mes turėsime tai padaryti laikydamiesi įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimų. Perduodant teises ir pareigas mes vadiname tai „novacija“. Kai perduodame tik teises, mes vadiname tai „pavedimu“ <...>¹.”

2020 m. spalio 2 d. ir 2020 m. lapkričio 18 d. į pareiškėjo elektroninio pašto adresą buvo išsiųsti elektroniniai laišakai, informuojantys pareiškėją apie jo sąskaitos perkėlimą iš *Revolut Ltd* į bendrovę². Elektroniniuose laiškuose pareiškėjas buvo informuotas ir apie tai, kad tuo atveju, jei jis nesutinka su sąskaitos perkėlimu į bendrovę, jis turi teisę nutraukti su *Revolut Ltd* sudarytą sutartį ir uždaryti sąskaitą, nemokėdamas jokių papildomų mokesčių.

2020 m. gruodžio 4 d. pareiškėjas elektroniniu laišku, kurio tema „Welcome to Revolut Europe!“, buvo informuotas apie faktinį pareigų perleidimą. Elektroniniame laiške pareiškėjui taip pat buvo nurodyta, kad tuo atveju, jei jis nesutinka su jo sąskaitos perkėlimu į bendrovę, jis turi teisę ją uždaryti, nemokėdamas jokių papildomų mokesčių.

2020 m. gruodžio 17 d. pareiškėjas kreipėsi į bendrovės vartotojų aptarnavimo centrą per „Revolut“ mobiliąją programėlę, nurodydamas, kad savo mokėjimo sąskaitoje pastebėjo keletą neautorizuotų mokėjimų. Pareiškėjo pokalbį perėmė „RITA“ – bendrovės kompiuterinė programa, inicijuojanti ir palaikanti pokalbį su realiu žmogumi (angl. *bot*), kuri informavo pareiškėją, kad mokėjimo pavedimai buvo atlikti remiantis Piniginių lėšų apribojimų informacinės sistemos (PLAIS) sprendimais. Pareiškėjui išreiškus norą bendrauti su realiu žmogumi, toliau pokalbį tęsė bendrovės vartotojų aptarnavimo specialistė, kuri paaiškino pareiškėjui, kad bendrovėje „buvo gauti nurodymai paskirti atitinkamus apribojimus iš <...> PLAIS, būtent dėl to turėjome užblokuoti nurodytą sumą tavo sąskaitoje. Kadangi tavo sąskaitoje nebuvo pakankamai lėšų, kurias būtų galima rezervuoti pagal atsiųstus nurodymus, sąskaitoje susidarė neigiamas balansas siekiant padengti visą nurodytą sumą. <...> Deja, bet šiuos apribojimus mes galime panaikinti gavę nurodymus iš atitinkamų institucijų. Dėl daugiau informacijos rekomenduočiau kreiptis tiesiogiai į įstaigas, kurios inicijavo apribojimus<...>.“ Pokalbio metu pareiškėjas nurodė, kad reikalauja grąžinti visas pervestas lėšas ir uždaryti mokėjimo sąskaitą.

2020 m. gruodžio 23 d. pareiškėjas kreipėsi į bendrovės vartotojų aptarnavimo centrą per „Revolut“ mobiliąją programėlę, klausdamas, kodėl jo mokėjimo sąskaitos IBAN numeris

¹ Originalus tekstas anglų kalba: „Our right to transfer. We will only transfer any of your and our rights or obligations under the agreement if we reasonably think that this won't have a significant negative effect on your rights under these terms and conditions or we need to do so to keep to any legal or regulatory requirement. When we transfer rights and obligations we call this 'novation'. When we only transfer rights, we call this 'assignment'“.

² Bendrovė kartu su atsiliepimu pateikė *Revolut Ltd* pareiškėjui siųstų el. laiškų, informuojančių jį apie jo sąskaitos perkėlimą į bendrovę, kopijas.

pasikeitė iš IE į LT, ir pasiteiravo, kodėl buvo įvykdytos jo ginčijamos mokėjimo operacijos. Bendrovės vartotojų aptarnavimo specialistas paaiškino pareiškėjui, kad dėl Brexito pareiškėjo mokėjimo sąskaita buvo perkelta į Lietuvos Respubliką, apie šį perkėlimą visi vartotojai buvo informuoti elektroniniu paštu. Pareiškėjui paaiškinta, kad, nors jo gyvenamoji vieta yra Airijos Respublika, tačiau mokėjimo sąskaita priklauso Lietuvos Respublikoje veikiančiam ir registruotam bankui, todėl bendrovė, kaip Lietuvos Respublikoje veikiantis bankas, vadovaujasi Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais, gavusi nurodymus iš antstolių ar valstybės institucijų, privalo apriboti disponavimą nurodytomis sumomis iš sąskaitoje esančių lėšų. Pareiškėjui taip pat buvo nurodyta kreiptis tiesiogiai į antstolius, iš kurių buvo gauti nurodymai atlikti atitinkamus veiksmus. Pareiškėjui nurodžius, kad jis nesutinka su mokėjimo sąskaitos perkėlimu ir prašo, kad nurašytos lėšos būtų gražintos ir sąskaita uždaryta, vartotojų aptarnavimo specialistas nurodė, kaip pareiškėjas gali užpildyti oficialų skundą. Pareiškėjui buvo taip pat nurodyta, kad, kol jo mokėjimo sąskaitoje yra neigiamas balansas, bendrovė negali uždaryti jo mokėjimo sąskaitos.

2020 m. gruodžio 23 d. pareiškėjas pateikė bendrovei skundą, kuriame pareiškėjas nurodė, kad jo mokėjimo sąskaita buvo neteisėtai perkelta iš Airijos Respublikos į Lietuvos Respubliką, todėl iš jo mokėjimo sąskaitos buvo neteisėtai nuskaičiuota penkių tūkstančių eurų suma Lietuvos Respublikos institucijoms ir jo mokėjimo sąskaitoje liko neigiamas balansas. Pareiškėjas nurodė norintis, kad jo mokėjimo sąskaita būtų perkelta atgal ir jam gražintos visos prarastos lėšos.

2021 m. sausio 7 d. raštu bendrovė, atsakydama į pateiktą skundą, paaiškino pareiškėjui, kad dėl įvykusio Brexito proceso visi vartotojai Europos Sąjungoje (ES) buvo perkelti į juridinį asmenį, veikiančią ES, t. y. į bendrovę, informaciją apie planuojamą vartotojų perkėlimą pateikiant bendrovės straipsniuose, finansų naujienų portaluose, kituose naujienų portaluose bei tiesiogiai ir asmeniškai informuojant vartotojus, tarp jų ir pareiškėją. Pareiškėjui taip pat buvo paaiškinta, kad minėtas perkėlimas buvo įvykdytas laikantis teisės aktų reikalavimų bei *Revolut Ltd* ir bendrovės taisyklių. Atsakyme į pareiškėjo skundą bendrovė pažymėjo, kad yra finansų įstaiga, veikianti pagal Lietuvos banko išduotą licenciją, todėl yra įpareigota laikytis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų: vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (MAĮ) 55 straipsniu, bendrovė privalo teikti informaciją Valstybinei mokesčių inspekcijai (VMI) apie visas bendrovėje atidarytas ir uždarytas sąskaitas, sąskaitų likučius, nepaisant fakto, kurioje šalyje šios sąskaitos buvo atidarytos. Be kita ko, pareiškėjui buvo paaiškinta, kad dabar jis yra bendrovės klientas, todėl valstybinės institucijos, antstoliai gali prašyti informacijos apie pareiškėją ir prašyti taikyti apribojimus. Bendrovė nurodė, kad, atsižvelgdama į teisės aktų reikalavimus, privalo laikytis gaunamų nurodymų ir prašymų iš autoritetinių institucijų ir neprivalo pirma apie tai pranešti pareiškėjui ar gauti jo sutikimą. Bendrovės atsakyme pareiškėjas informuotas, kad jo mokėjimo sąskaitoje nepakako lėšų susidariusiems įsiskolinimams padengti, todėl jo mokėjimo sąskaitoje susidarė neigiamas likutis, ir šios sumos yra rezervuotos iki to laiko, kol sąskaitoje bus pakankama lėšų suma neigiamam likučiui padengti.

Pareiškėjas nesutinka su atsakyme į jo pretenziją išdėstyta bendrovės pozicija. Kreipimesi Lietuvos bankui pareiškėjas nurodo, kad, 2020 m. gruodžio 23 d. prisijungęs prie „Revolut“ mobiliosios programėlės paskyros ir patikrinęs savo sąskaitos likutį, nustebęs pamatęs, kad jis yra neigiamas (-2 552,47 Eur), nors pareiškėjas, jo teigimu, tikėjosi pamatyti sąskaitoje 2 463,72 Eur likutį. Pateikęs paklausimą per „Revolut“ mobiliąją programėlę, pareiškėjas nurodo buvęs informuotas, kad pareiškėjo sąskaita iš *Revolut Ltd* buvo perkelta į bendrovę, o pinigus, pareiškėjo teigimu, be jo žinios iš jo sąskaitos nurašė Lietuvos Respublikos institucijos ir antstoliai. Pareiškėjas kreipimesi pažymi, kad jo „Revolut“ sąskaita buvo atidaryta Airijos Respublikoje, nes pareiškėjas yra šios valstybės gyventojas, todėl „Revolut“ (*Revolut Ltd* ir bendrovė), net neinformavusi pareiškėjo, negali perkelti jo sąskaitos. Pareiškėjas nurodo, kad tuo atveju, jei būtų žinojęs apie sąskaitos perkėlimą, būtų ją uždaręs. Pareiškėjas teigia, kad vienintelis elektroninis laiškas, informuojantis pareiškėją apie sąskaitos perkėlimą iš *Revolut Ltd* į bendrovę, buvo su antrašte „Revolut Europe“, kurio neatidarius, pareiškėjo vertinimu, jis atrodytų kaip eilinis elektroniniu paštu siunčiamas brukalas (angl. *spam*), „kuriuos gauni kasdien ir kurių neskaitai“. Kreipimusi pareiškėjas prašo rekomenduoti bendrovei kompensuoti dėl jo sąskaitos iš *Revolut Ltd* perkėlimo į bendrovę jo prarastas lėšas.

Bendrovė nesutinka tenkinti pareiškėjo reikalavimo. Atsiliepime nurodoma, kad pareiškėjo vardu atidarytos mokėjimo sąskaitos atžvilgiu disponavimo lėšomis apribojimai buvo pradėti taikyti nuo 2020 m. gruodžio 11 d., t. y. praėjus savaitei po to, kai pareiškėjo sąskaita

novacijos pagrindu buvo perkelta į bendrovę. Dalis apribojimų pareiškėjo mokėjimo sąskaitos atžvilgiu, kaip nurodo bendrovė, yra taikomi iki šiol, o jų taikymo pagrindas yra įstatyminių ar sutartinių pareiškėjo prievolių nevykdymas. Bendrovė atkreipia dėmesį, kad pareiškėjo atžvilgiu netaiko apribojimų savo iniciatyva, nes visi prašymai dėl apribojimų pareiškėjo sąskaitai bendrovėje yra pateikti per PLAIS valstybės institucijų arba antstolių dėl pareiškėjo turimų skolinių įsipareigojimų nevykdymo. Bendrovės pateiktais duomenimis, pareiškėjo sąskaitos likutis šiuo metu yra neigiamas (-2 606,94 Eur) dėl pareiškėjo sąskaitai pritaikytų apribojimų, t. y. ši suma yra rezervuota pareiškėjo įsiskolinimams, kurių atžvilgiu ir yra pritaikyti apribojimai, padengti. Atsiliepime pažymima, kad visi aptariami veiksmai yra atliekami remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (CPK), įtvirtinančio priverstinio skolų išieškojimo tvarką, nuostatomis. Bendrovės teigimu, jei pareiškėjas nori atsisakyti bendrovės teikiamų paslaugų, jis turi pateikti prašymą, kaip nurodyta bendrovės bendrųjų taisyklių ir nuostatų 6 punkte³. Bendrovė atkreipia dėmesį, kad tiek Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) normos, nustatančios vartotojo teisę nutraukti sutartį (CK 6.927 straipsnis), tiek CPK, reglamentuojantis antstolio patvarkymų vykdymo privalomumą (CPK 585 straipsnis), yra vienodą juridinę teisinę galią turintys dokumentai, t. y. abu vienodai privalomi. Todėl, bendrovės vertinimu, pareiškėjo teisė nutraukti sutartį gali būti įgyvendinama tik taip, kad nebūtų pažeistos CPK nuostatos, reglamentuojančios skolos išieškojimo procesus, ir jomis saugomos vertybės. Atsižvelgdama į ginčo aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, bendrovė mano, kad pareiškėjo ir bendrovės sutartis gali būti nutraukta tik panaikinus taikomus apribojimus arba gavus apribojimus pritaikiusių antstolių leidimus.

Atsiliepime taip pat nurodoma, kad pareiškėjas apie sąskaitos perkėlimą buvo tinkamai informuotas ne kartą, ir iki faktinio pareigų perleidimo neinformavo *Revolut Ltd* ar bendrovės apie nesutikimą dėl pareigų perleidimo, taip pat neišreiškė pageidavimo nutraukti sutartinių santykių. Bendrovė pažymi, kad iš pareiškėjo sąskaitos joje buvusios lėšos buvo nurašytos teisėtai, t. y. vadovaujantis gautais vykdomaisiais raštais, todėl bendrovė neturi pareigos šių lėšų gražinti pareiškėjui ir prašo pareiškėjo reikalavimą atmesti.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas vertina pateiktus įrodymus, vertinimo pagrindu priima sprendimą.

Pareiškėjo ir bendrovės ginčas kilo dėl teisių ir pareigų pagal pareiškėjo ir *Revolut Ltd* sudarytą bendrąją mokėjimo paslaugų teikimo sutartį perleidimo bendrovei ir dėl po perkėlimo iš pareiškėjo sąskaitos nurašytų sumų gražinimo pareiškėjui. Pareiškėjas mano, kad apie teisių ir pareigų pagal pareiškėjo ir *Revolut Ltd* sudarytą sutartį dėl mokėjimo sąskaitos perkėlimą iš *Revolut Ltd* į bendrovę jis nebuvo tinkamai informuotas ir tokiam veiksmui atlikti jis nedavė sutikimo, nes tuo atveju, jei būtų apie perkėlimą žinojęs (tinkamai informuotas), būtų savo sąskaitą *Revolut Ltd* uždaręs. Dėl šios priežasties pareiškėjas mano, kad bendrovė turi kompensuoti jo nuostolius, kurių jis patyrė valstybės institucijoms ir antstoliams pateikęs nurodymus iš jo sąskaitos, perkėlus ją į bendrovę, nurašyti 5 016, 19 Eur sumą.

Dėl mokėjimo sąskaitos perkėlimo

Vertinamų aplinkybių kontekste, visų pirma, būtina pažymėti, kad Lietuvos bankas pagal

³ „Kaip uždaryti savo sąskaitą? Bet kada galite uždaryti savo sąskaitą ir taip nutraukti sutartį mums apie tai pranešdami. Tai galite padaryti per „Revolut“ programėlę, parašydami mums pagrindinės būstinės adresu arba el. paštu feedback@revolut.com. Vis tiek turėsite sumokėti visus priklausančius mokesčius (pvz., jei prašėte papildomos „Revolut“ kortelės). Taip pat jums galime taikyti atšaukimo mokesčius, galiojančius kitoms su mumis sudarytoms sutartims (pvz., jei atšaukiate „Metal“ planą). Kai informuosite, kad norite uždaryti savo sąskaitą, suteiksime jums galimybę išsigryninti pas mus laikomus pinigus (tai vadiname išpirkimu). Jei norėsite, kad pinigus išsiųstume kita valiuta, nei jie yra laikomi, prieš išsiųsdami konvertuosime valiutą tuo metu galiojančiu kursu, išskaičiuodami savo įprastinį mokestį.<..>“ Variantas originalo (anglų) kalba: „How do I close my account? You can close your account, and so end the agreement, at any time by letting us know. You can do this through the Revolut app, by writing to us at our head office or by emailing us at feedback@revolut.com. You will still have to pay any charges you've run up (for example, if you've asked for an extra Revolut Card). We may also charge you any cancellation fees that apply to other agreements you've entered into with us (for example, if you cancel your Metal subscription). When you tell us you want to close your account we will give you the opportunity to withdraw the money we hold for you (we call this redemption). If you want us to send you money in a different currency than the currency we're holding for you, we will convert the currency using the rate that applies at the time, and take our usual fee, before sending the money to you“.

kompetenciją nėra įgaliojtas vertinti *Revolut Ltd* veiksmų pareiškėjo atžvilgiu pagrįstumo, kaip ir atitinkamai nebūtų įgaliojtas nagrinėti pareiškėjo ir *Revolut Ltd* ginčo: pareiškėjo sąskaitos iš *Revolut Ltd* į bendrovę perkėlimo procesas buvo vykdomas pagal Jungtinės Karalystės teisę (taigi, pagal tai, kaip nustato būtent Jungtinės Karalystės teisės aktai), tad už perkėlimo sąlygų atitiktį Jungtinės Karalystės teisės aktų reikalavimams bei *Revolut Ltd* ir pareiškėjo sudarytos sutarties sąlygoms atsako *Revolut Ltd*, ir šios bendrovės veiksmų pagrįstumą dėl pareiškėjo sąskaitos į bendrovę perkėlimo galėtų įvertinti būtent atitinkamos Jungtinės Karalystės priežiūros ir ginčų nagrinėjimo institucijos⁴. Dėl šios priežasties Lietuvos bankas, spręsdamas dėl pareiškėjo keliamo reikalavimo pagrįstumo, nėra įgaliojtas vertinti *Revolut Ltd* veiksmų, perkeliant pareiškėjo sąskaitą į bendrovę ir apie tai informuojant pareiškėją, teisėtumo ir pagrįstumo, ir toliau vertins tik bendrovės veiksmų, kurie galėtų būti susiję su pareiškėjo nurodytais nuostoliais, teisėtumą – teisės aktų reikalavimų ir šalių sutarties sąlygų atitiktį.

Vis dėlto, nors Lietuvos bankas nėra įgaliojtas vertinti aplinkybių, susijusių su *Revolut Ltd* veiksmais, perkeliant pareiškėjo sąskaitą į bendrovę, verta atkreipti dėmesį, kad, nors pareiškėjas kreipimesi teigia, jog apie sąskaitos perkėlimą iš *Revolut Ltd* į bendrovę jis nebuvo tinkamai informuotas ir tokiam veiksmui atlikti jis nedavė sutikimo, remiantis ginčo nagrinėjimo metu nustatytais aplinkybėmis⁵, apie sąskaitos perkėlimą į bendrovę (iki paties faktinio perkėlimo) pareiškėjas buvo informuotas du kartus: pirmą kartą pareiškėjas buvo informuotas 2020 m. spalio 2 d. elektroniniu laišku, kurio tema „X, we’re moving you to our new European licence“, antrąjį kartą – 2020 m. lapkričio 18 d. elektroniniu laišku, kurio tema „Important information about your move to our European licence“. Informacija pareiškėjui buvo siūsta elektroniniu paštu į paties pareiškėjo registruojantis pateiktą elektroninio pašto adresą. 2020 m. gruodžio 4 d. pareiškėjas buvo informuotas ir apie faktinį pareigų perleidimą elektroniniu laišku, kurio tema „Welcome to Revolut Europe!“ – būtent nuo šios datos *Revolut Ltd* perleido savo teises ir pareigas, atsiradusias pagal pareiškėjo ir *Revolut Ltd* sudarytas sutartis, bendrovei, ir pareiškėjas tapo bendrovės klientu, saistomu su bendrove sutartinių santykių. Bendrovės duomenimis, nors pareiškėjas apie sąskaitos perkėlimą buvo informuotas ne kartą, iki faktinio pareigų perleidimo neinformavo nei *Revolut Ltd*, nei bendrovės apie nesutikimą dėl pareigų perleidimo, taip pat neišreiškė pageidavimo nutraukti sutartinius santykius.

Dėl pareiškėjo teisės disponuoti jo sąskaitoje esančiomis lėšomis apribojimo ir piniginių lėšų nurašymo iš pareiškėjo sąskaitos bendrovėje teisėtumo

Remiantis CK 6.926 straipsnio nuostatomis, draudžiama apriboti kliento galimybę disponuoti sąskaitoje esančiomis lėšomis, išskyrus atvejus, kai sąskaitoje esančios lėšos areštuojamos arba banko atliekamos operacijos sustabdomos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka. Ginčo nagrinėjimo metu nustatytais duomenimis, apribojimai pareiškėjo vardu atidarytos mokėjimo sąskaitos atžvilgiu taikomi CPK 689 straipsnyje nustatytais pagrindais ir tvarka. Pirmiau minėto CPK 689 straipsnio nuostatos reglamentuoja antstolio ir kitų institucijų ar pareigūnų, turinčių teisę areštuoti ar duoti nurodymus priverstinai nurašyti skolininko pinigines lėšas arba nutraukti piniginių lėšų išmokėjimą iš skolininko sąskaitos (sąskaitų), atliekamo disponavimo pinigėmis lėšomis, esančiomis kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje (sąskaitose), apribojimo ir išieškojimo iš tokioje sąskaitoje (sąskaitose) laikomų piniginių lėšų tvarką. Kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigos, elektroninių ryšių priemonėmis per PLAIS gavusios šio straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytus antstolio, kitų institucijų ar pareigūno nurodymus, PLAIS valdytojo nustatyta tvarka per PLAIS pateikia šiems nurodymams įvykdyti reikalingus duomenis, nurodytus PLAIS nuostatuose (CPK 689 straipsnio 4 dalis). Pažymėtina, kad pagal CPK 689 straipsnio 6 dalį, kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigos, gavusios nurodymus dėl piniginių lėšų nurašymo, privalo nurodytas sumas ne vėliau kaip kitą darbo dieną pervesti į šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka pateiktuose nurodymuose nurodytą antstolio depozitinę ir (ar) institucijos, turinčios teisę duoti nurodymus nurašyti skolininko pinigines lėšas iš skolininko sąskaitos (sąskaitų), sąskaitą. Taigi, teisės aktai nesuteikia finansų įstaigai, gavusiai nurodymą iš antstolio ir kitų institucijų ar pareigūnų, turinčių teisę areštuoti ar duoti nurodymus priverstinai nurašyti skolininko pinigines lėšas arba nutraukti piniginių lėšų išmokėjimą iš skolininko sąskaitos (sąskaitų), teisės spręsti

⁴ Pagal Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 47 straipsnio 1 dalį, Lietuvos bankas ne teismo tvarka nagrinėja tik minėtoje Lietuvos banko įstatymo nuostatoje nurodytus vartojimo ginčus, t. y. iš finansinių paslaugų teikimo kylančius vartojimo ginčus tarp Lietuvos banko įstatymo 47 straipsnio 2 dalyje nurodytų vartotojų ir 42 straipsnio 1 dalyje nurodytų (prižiūrimų) finansų rinkos dalyvių.

dėl tokio nurodymo teisėtumo ir (arba) nevykdyti jo ir (arba) vykdyti jį kitokiomis, nei pačiame nurodyme nustatytos, sąlygomis, t. y. per PLAIS pateikti nurodymai vykdomi tokia tvarka ir sąlygomis, kokiomis jie pateikti.

Remiantis bendrovės pateikta informacija, pareiškėjo vardu atidarytos mokėjimo sąskaitos atžvilgiu disponavimo lėšomis apribojimai buvo pradėti taikyti nuo 2020 m. gruodžio 11 d., t. y. praėjus savaitei po to, kai pareiškėjo sąskaita novacijos pagrindu buvo perkelta į bendrovę. Pareiškėjo sąskaitos atžvilgiu disponavimo joje esančiais pinigais apribojimus per PLAIS pritaikė: VMI, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, antstolis E. S., antstolė T. G., antstolė A. M. Bendrovės atsiliepime pateiktais duomenimis, pareiškėjo sąskaitos likutis šiuo metu yra neigiamas (-2 606,94 Eur) dėl pareiškėjo sąskaitai pritaikytų apribojimų, t. y. ši suma yra rezervuota pareiškėjo įsiskolinimams, kurių atžvilgiu ir yra pritaikyti apribojimai, padengti. Nurodytos aplinkybės leidžia teigti, kad bendrovės veiksmai, nurašant lėšas iš pareiškėjo sąskaitos pagal antstolių ir kitų valstybės institucijų per PLAIS pateiktus nurodymus nurašyti lėšas, yra teisėti ir pagrįsti. Kaip konstatuota pirmiau, bendrovė, kaip finansų įstaiga, neturi teisės nevykdyti antstolių ir kitų institucijų ar pareigūnų, turinčių teisę areštuoti ar duoti nurodymus priverstinai nurašyti skolininko pinigines lėšas, pateiktų nurodymų, kvestionuoti jų pagrįstumą ar vykdyti juos kitomis nei pačiuose nurodymuose nustatytomis sąlygomis (CPK 689 straipsnio 4 ir 6 dalys).

Pareiškėjas kreipimesi Lietuvos bankui ir pretenzijoje bendrovei teigia, kad apie disponavimo jo sąskaitoje bendrovėje esančiomis lėšomis apribojimus jis nebuvo tinkamai informuotas bendrovės. Vis dėlto pažymėtina, kad pareiga tinkamai informuoti skolininką (asmenį, iš kurio turto išieškoma, taikomi disponavimo mokėjimo sąskaitoje esančiomis lėšomis apribojimai) apie antstolių jų atžvilgiu taikomus apribojimus, tokių apribojimų taikymo teisinius pagrindus bei jų vykdymo tvarką ir sąlygas, vadovaujantis priverstinio skolos išieškojimo vykdymo veiksmus reglamentuojančiais teisės aktais, CPK nustatytais atvejais ir tvarka tenka tokiems antstoliams ir (ar) priverstinį skolos išieškojimą vykdančioms institucijoms (CPK 605, 655 ir 679 straipsniai).

Kartu pažymėtina, kad klausimai, susiję su skolos išieškojimo vykdymo procesu, yra nepriskirtini Lietuvos banko kompetencijai, todėl Lietuvos bankas nėra įgaliotas vertinti antstolių ir kitų valstybės institucijų pareiškėjo atžvilgiu pritaikytų disponavimo lėšomis apribojimų arba tokių apribojimų apimtį teisėtumo ir (arba) priimti sprendimų dėl tokių nurodymų, kurių pagrindu taikomi minėti apribojimai, vykdymo, pakeitimo ar panaikinimo⁶. Toliau Lietuvos bankas pasisakys tik dėl bendrovės teisės nurašyti lėšas iš pareiškėjo sąskaitos ir pervesti tretiesiems asmenims bei atitinkamų bendrovės veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo.

Atsižvelgiant į pareiškėjo kreipimesi dėstomus argumentus dėl išieškojimo veiksmų jo atžvilgiu nepagrįstumo, papildomai pažymėtina, kad pagal CK 4.194¹ straipsnio 6 dalį „jeigu kreditorius pradėjo nepagrįstą išieškojimą be pagrindo arba pareiškė nepagrįstą reikalavimą, skolininkas (įkaito davėjas) turi teisę ginčyti kreditoriaus veiksmų teisėtumą ieškinio teisenos tvarka. Ieškinio padavimas nesustabdo išieškojimo veiksmų. Išieškojimas gali būti sustabdytas tik įstatymų nustatytais atvejais teismui pritaikius laikinąsias apsaugos priemones.“ Taigi, pareiškėjas, nesutikdamas su priverstinio skolų išieškojimu – lėšų nurašymu iš jo sąskaitos pagal antstolių ir kitų valstybės institucijų per PLAIS pateiktus nurodymus, turėtų kreiptis į teismą ieškinio teisenos tvarka, ginčydamas atitinkamų kreditorių veiksmus, inicijuojant priverstinį skolos išieškojimo procesą.

Be to, remiantis CPK nuostatomis, skundas dėl antstolio procesinių veiksmų ar atsisakymo atlikti procesinius veiksmus pirmiausia turi būti pateikiamas antstoliui CPK nustatyta tvarka ir terminais (CPK 510 straipsnio 2 dalis).

Dėl ginčijamos mokėjimo operacijos lėšų gražinimo

Pažymėtina, kad pareiškėjo reikalavimas atlyginti jo nuostolius, galėjusius, pareiškėjo teigimu, atsirasti dėl jo sąskaitos perkėlimo į bendrovę, savo esme yra reikalavimas taikyti civilinę atsakomybę bendrovės atžvilgiu. Pagal civilinės atsakomybės sampratą civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas, o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas (CK 6.245 straipsnio 1 dalis). Civilinė atsakomybė atsiranda esant asmens, įpareigoto atlikti atitinkamus veiksmus ar nuo jų susilaikyti, neteisėtiems veiksams ar

⁶ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 27 straipsnio 1 dalimi, antstolio procesinių veiksmų teisėtumą CPK nustatyta tvarka kontroliuoja teismas. CPK 594 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad antstolio procesinę veiklą kontroliuoja apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė, teisėjas.

neveikimui, kaltei dėl šių neteisėtų veiksmų padarymo ar neveikimo, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp veiksmų ar neveikimo ir atsiradusios žalos (CK 6.246–6.249 straipsniai)⁷. Kasacinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad sutartinei civilinei atsakomybei žalos (įskaitant negautas pajamas) atlyginimo forma (CK 6.245 straipsnio 3 dalis, 6.256 straipsnis) taikyti nepakanka sutarties neįvykdymo (pažeidimo) fakto – šio teisių gynimo būdo taikymas sietinas su dar trimis sąlygomis – žala (CK 6.249 straipsnis), priežastiniu neteisėtų veiksmų (sutarties pažeidimo) ir žalos ryšiu (CK 6.247 straipsnis) ir skolininko kalte (CK 6.248 straipsnis). Sutartinei civilinei atsakomybei taikyti yra būtinas šių sąlygų visetas – bent vienos sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę⁸.

Vertinant, ar bendrovės veiksmai perkeliant pareiškėjo sąskaitą į bendrovę ir įgalinant pirmiau minėtas valstybės institucijas bei antstolius nurašyti lėšas iš pareiškėjo sąskaitos (rezervuoti lėšas pareiškėjo skolininkams įsiskolinimams padengti) buvo teisėti, visų pirma, būtina pažymėti, kad, kaip konstatuota pirmiau, Lietuvos bankas pagal kompetenciją nėra įgaliotas vertinti *Revolut Ltd* veiksmų, perkeliant pareiškėjo sąskaitą į bendrovę ir apie tai informuojant pareiškėją, teisėtumo ir pagrįstumo. Be to, kaip jau minėta anksčiau, nustatytos aplinkybės leidžia konstatuoti, kad bendrovės veiksmai, nurašant lėšas iš pareiškėjo sąskaitos pagal antstolių ir kitų valstybės institucijų pateiktus nurodymus nurašyti lėšas, buvo teisėti ir pagrįsti, t. y. atitinkantys priverstinį skolų išieškojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus (tokių veiksmų atlikimo pagrindus ir tvarką).

Pažymėtina, kad neteisėti veiksmai yra būtinoji sutartinės atsakomybės sąlyga, t. y., nenustačius neteisėtų veiksmų, nėra pagrindo sutartinei civilinei atsakomybei kilti⁹. Tai reiškia, kad, neįrodžius bent vienos iš nurodytų atsakomybės sąlygų, žalos atlyginimas negalimas, nes žalai atlyginti nėra teisinio pagrindo¹⁰. Kaip buvo konstatuota pirmiau, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygų visetą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad tuo atveju, jei ieškovas neįrodo sutarties neįvykdymo, jo įrodinėjami nuostoliai ir priežastinis ryšys yra tik tariami, objektyviai nesusiję su sutartimi ir teismas savo procesiniame sprendime dėl jų gali nepasisakyti¹¹. Vadinasi, nagrinėjamu atveju nenustačius bendrovės neteisėtų veiksmų, kaip būtinosios civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, kitos civilinės atsakomybės sąlygos (žala, kaltė, priežastinis ryšys tarp žalos ir neteisėtų veiksmų) nenustatinėtinos.

Todėl, vadovaujantis ginčo nagrinėjimo metu nustatytomis aplinkybėmis ir ypač atsižvelgiant į tai, kad bendrovės veiksmai nurašant lėšas iš pareiškėjo sąskaitos pagal antstolių ir kitų valstybės institucijų pateiktus nurodymus nurašyti lėšas, laikytini teisėtais ir pagrįstais, taigi, atitinkančiais teisės aktų reikalavimus, darytina išvada, kad tenkinti pareiškėjo reikalavimo ir rekomenduoti bendrovei gražinti po pareiškėjo sąskaitos perkėlimo iš *Revolut Ltd* į bendrovę iš šios sąskaitos nurašytas lėšas, nėra jokio teisinio pagrindo, todėl pareiškėjo reikalavimas atmestinas.

Dėl mokėjimo sąskaitos uždarymo (mokėjimo sąskaitos sutarties nutraukimo)

Vertinant pareiškėjo pageidavimą nutraukti jį su bendrove siejančius sutartinius santykius, papildomai pažymėtina, kad pareiškėjo ir bendrovės sutartis savo esme yra sutartis dėl mokėjimo paslaugų (mokėjimo sąskaitos atidarymo ir tvarkymo) teikimo. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas. Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 4 dalis nustato, kad mokėjimo paslaugų vartotojas gali nutraukti bendrąją sutartį bet kuriuo metu, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas ir mokėjimo paslaugų vartotojas susitaria dėl įspėjimo apie sutarties nutraukimą pateikimo termino. Šis terminas negali būti ilgesnis negu 30 dienų iki bendrosios sutarties nutraukimo dienos. Bendrovės Bendrųjų taisyklių ir nuostatų 6 punkte, kuriame aptarta sąskaitos uždarymo bendrovėje (sutarties nutraukimo) tvarka,

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. balandžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Vasario koncernas“ v. Teisingumo ministerija, bylos Nr. 3K-3-600/2002.

⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-915/2018, 31 punktas.

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-478/2011; 2012 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-94/2012.

¹⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5/2009; 2010 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-219/2010; 2013 m. gruodžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-634/2013 ir kt.

¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010.

nustatyta, „Kaip uždaryti savo sąskaitą? Bet kada galite uždaryti savo sąskaitą ir taip nutraukti sutartį mums apie tai pranešdami. Tai galite padaryti per „Revolut“ programėlę, parašydami mums pagrindinės būstinės adresu arba elektroniniu paštu feedback@revolut.com. Vis tiek turėsite sumokėti visus priklausančius mokesčius (pvz., jei prašėte papildomos „Revolut“ kortelės). Taip pat jums galime taikyti atšaukimo mokesčius, galiojančius kitoms su mumis sudarytomis sutartims (pvz., jei atšaukiate „Metal“ planą). Kai informuosite, kad norite uždaryti savo sąskaitą, suteiksime jums galimybę išsigryninti pas mus laikomus pinigus (tai vadiname išpirkimu). Jei norėsite, kad pinigus išsiųstume kita valiuta, nei jie yra laikomi, prieš išsiųsdami konvertuosime valiutą tuo metu galiojančiu kursu išskaičiuodami savo įprastinį mokesį<..>“.

Nors pareiškėjas, per „Revolut“ mobiliąją programėlę bendraudamas su bendrovės vartotojų aptarnavimo specialistais, buvo nurodęs, kad pageidauja uždaryti bendrovėje esančią sąskaitą, tačiau pareiškėjas, vadovaujantis ginčo nagrinėjimo metu nustatytomis aplinkybėmis, bendrovei nėra pateikęs oficialaus prašymo nutraukti su ja sudarytą sutartį bendrovės paslaugų teikimo taisyklių ir nuostatų 6 punkte nustatyta tvarka: bendrovės vartotojų aptarnavimo specialisto patartas pateikti oficialią pretenziją bendrovei dėl su ja kilusio ginčo per „Revolut“ mobiliąją programėlę, prašymo (reikalavimo) uždaryti bendrovėje esančią sąskaitą ir nutraukti su bendrove sutartį dėl šios mokėjimo sąskaitos nepateikė. Be to, bendrovė, atsiliepime pateikdama paaiškinimus dėl pareiškėjo pageidavimo nutraukti su bendrove sutartį ir uždaryti sąskaitą bendrovėje, pažymi, kad pagal bendrovės Bendrųjų taisyklių ir nuostatų 28 punkto nuostatas, sąskaitos balansui nukritus žemiau nulio (tapus neigiamam), klientas turi įnešti reikalingą sumą neigiamam balansui panaikinti. Bendrovė mano, kad pareiškėjo, kaip vartotojo, teisė nutraukti sutartį su bendrove gali būti įgyvendinama tik taip, kad nebūtų pažeistos CPK nuostatos, reglamentuojančios skolos išieškojimo vykdymo procesus, ir jomis saugomos vertybės. Taigi, šiuo atveju, bendrovės vertinimu, pareiškėjo ir bendrovės sutartis gali būti nutraukta tik panaikinus pareiškėjo sąskaitai bendrovėje taikomus apribojimus arba gavus apribojimus pritaikiusių antstolių leidimus.

Vis dėlto svarbu atkreipti dėmesį, kad Mokėjimų įstatymas nenustato papildomų sąlygų ar išlygų mokėjimo paslaugų vartotojo teisei nutraukti su mokėjimo paslaugų teikėju sudarytą sutartį. Taigi, remiantis Mokėjimų įstatymo nuostatomis, ši teisė, kaip viena iš mokėjimo paslaugų teikėjo ir mokėjimo paslaugų vartotojo teisių, laikoma tinkamai įgyvendinta, jei tinkamai laikomasi išankstinio informavimo apie ketinimą nutraukti sutartį reikalavimo. Tokią išvadą galima daryti tiek vertinant Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 4 dalies nuostatą, tiek ir šalių susitarimo pagrindą sudarančių bendrovės Bendrųjų taisyklių ir nuostatų 6 punkto turinį. Kasacinis teismas savo praktikoje taip pat yra pažymėjęs, kad „banko sąskaitos sutartis kliento pareiškimu gali būti nutraukta bet kada (CK 6.927 straipsnio 1 dalis), teisės aktuose nenustatant neigiamų tokio veiksmo padarinių.“¹² Lietuvos banko vertinimu, nuo Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos taisyklės teisėtai nukrypti galima tik tuo atveju, jeigu tą įpareigoja (nustato) kiti teisės aktai, kurie Mokėjimų įstatymo atžvilgiu yra viršesni arba specialieji, ir (arba) tokių teisės aktų pagrindu priimti privalomi vykdyti dokumentai (pvz., teismo sprendimas, prokuratūros nurodymas ir t. t.). Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo sąskaitos balansas yra neigiamas ir pareiškėjo įsiskolinimai, dėl kurių jo sąskaitos bendrovėje atžvilgiu ir yra pritaikyti apribojimai (pagal antstolių ir kitų institucijų, turinčių teisę areštuoti ar duoti nurodymus priverstinai nurašyti skolininko pinigines lėšas), negali būti padengti iš sąskaitoje esančio neigiamo balanso, Lietuvos banko nuomone, nėra pagrindo nesivadovauti Mokėjimų įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta taisykle, nustatančia, kad mokėjimo paslaugų vartotojas turi teisę nutraukti su mokėjimo paslaugų teikėju sudarytą sutartį, tinkamai laikydamasis išankstinio informavimo apie ketinimą nutraukti sutartį reikalavimo.

Vadinasi, pareiškėjas, esant ginčo nagrinėjimo metu nustatytoms (žinomoms) aplinkybėms, norėdamas nutraukti su bendrove sutartį dėl mokėjimo sąskaitos, turėtų laikytis pirmiau minėtose teisės normose (Mokėjimų įstatyme ir bendrovės Bendrosiose taisyklėse ir nuostatose) nustatytos tvarkos – pateikti prašymą (įspėjimą apie sutarties nutraukimą) bendrovei jos nurodytais būdais (kontaktais).

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke

¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-259/2013.

taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:
Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis